

Darbo rinkos ateitis be dirbtinio intelekto (DI) - nebeįsivaizduojama. Skaičiuojama, kad šiais metais DI rinka Lietuvoje turėtų pasiekti 202,4 milijonų JAV dolerių vertę. Ugdymo specialistai ir verslo atstovai įsitikinę, jog DI bus vis dažniau pasitelkiamas įvairiausių sričių atstovų - nuo finansų ir biomedicinos iki vadybos ir kūrybos. Dėl to būsiami ir esami studentai baigdami aukštąsias mokyklas privalės būti įgiję gerokai platesnius įgūdžius nei ankstesnių kartų absolventai - dalyko teorinių žinių nebeužteks. Kokių gebėjimų, susijusių su DI, studijų metu turėtų siekti dabartiniai studentai?

Vienas iš svarbiausių gebėjimų, būtinų sėkmingam ateities bet kokios srities specialistui, anot VIKO Inovacijų vadybos katedros vedėjos Gretos Gruodės - kūrybiškumas. Mat, generatyvinio DI įrankiai, nors ir yra naudingi analizuojant didelės apimties duomenis, pateikiant atsakymus į suformuluotus klausimus ar atliekant įvairiausias užduotis, ilgainiui pradeda pateikti supanašėjusius ir neoriginalius atsakymus.

„Žmogus, kaip ir šiandien, taip ir ateityje, išliks vieninteliu, galinčiu pasiūlyti netikėtas idėjas. Nesvarbu, ar tai būtų krizinės situacijos sprendimas, ar naujas technologinis įrankis, ar dar neišbandytas verslo modelis. Būtent kūrybiškumą lavinantys ir jį efektyviai sužadinti pasitelkiant DI galintys specialistai ateityje bus labai paklausūs“, - teigia G. Gruodė.

Bet kaip žinoti, iki kada ieškant kūrybinių sprendimų dar gali padėti DI, o kada jau reikia žmogiškojo įsikišimo? Pasak dėstytojos, konkrečios ribos nubrėžti neįmanoma.

„Nors DI gali įkvėpti, bet juo besinaudojantis studentas ar specialistas privalo patikrinti pateikiamų faktų tikrumą. Taip pat, mokėti teisingai cituoti DI savo darbuose. Tai - ateities įgūdžiai. Jus jau šiandien kartu su kitais VIKO dėstytojais integruojame į studijų procesą. Pavyzdžiui, nuo šių metų Organizacijų vadybos studijų programą pasirinkusius studentus supažindinsime su jiems naudingais DI įrankiais, kartu ieškosime sprendinių, kaip juos pasitelkti profesinėse situacijose, siekiant didinti organizacijų veiklos efektyvumą“, - sako G. Gruodė.

DI pasitelkiamas jau šiandien

DI įrankius šiandien naudoja ne tik informacinių technologijų, bet ir finansų valdymo, teisės ir net biomedicininės diagnostikos specialistai.

Štai „Grant Thornton Baltic“ partneris Sergejus Abakumovas pasakoja, kad jų įmonė DI yra

integravusi į verslo valdymo sistemas ir naudoja jį aptarnaujant savo klientus.

„Tai – analitiniai arba duomenų fiksavimo, agregavimo ir atvaizdavimo įrankiai. Tiesa, vis dar pasitaiko nemažai „bug'ų“, kuriuos stengiamės kaip įmanoma greičiau identifikuoti ir valdyti. Vis dėlto, svarbiausia tai, jog tinkamai adaptavus DI į konkrečias darbo sritis, galima užtikrinti efektyvų ir motyvuojantį darbo proceso organizavimą. Ateityje ir toliau planuojame pasitelkti DI įrankius, todėl specialistų, išmanančių ne tik finansų valdymą, bet ir DI subtilybes, poreikis tik augs“, – pasakoja S. Abakumovas.

DI kasdienėje darbinėje veikloje šiuo metu naudoja ir advokatų profesinė bendrija „Cobalt“: „Jau ištestavome keletą DI paremtų įrankių ir sėkmingai įtraukėme juos į savo kasdienį darbą,“ – sako vyresnioji teisininkė Renata Vasiliauskienė.

Ruslan Bikmurzin, VIKO Medicinos technologijų ir dietetikos katedros lektorius, pasakoja, kad biomedicininės diagnostikos srityje DI įrankiai ne tik naudojami, bet ir nuolat kuriami nauji.

„DI įrankiai šioje srityje pagrįdę pasitelkiami apdorojant vaizdus radiologijoje ir patologijoje, bet gali būti pritaikyti, pavyzdžiui, vertinant EKG, EEG ar kraujo tyrimų duomenis, kuriant vaistus, vertinant epidemiologinę situaciją. DI algoritmai gali apdoroti didelius kiekius duomenų ir išvelgti akiai kartais nematomus pakitimus. Vis dėlto, svarbu paminėti, kad DI tikslumas priklauso nuo apmokymo metu pateiktos informacijos kokybės ir žmogaus parašyto algoritmo. Nors DI ir gali būti savarankiškas, tačiau kol kas tai – įrankis. Dėl to reikės specialisto, kuris mokės naudotis įrankiu arba jį prižiūrėti. Vis dėlto, artimiausiu metu DI nepakeis biomedicinos diagnostikos ir medicinos specialistų“, – išvalgomis dalijasi R. Bikmurzin.

Grėsmių tikimybė

Specialistai įsitikinę – netinkamai naudojamas DI gali kurti ne tik naujas galimybes, bet ir grėsmes. Jei finansų valdymo srityje DI padaryta klaida gali sukelti milžiniškus finansinius praradimus, tai tokia pati klaida medicinos srityje gali tapti ir žmogaus mirties priežastimi.

„Kaskart žmonijai išradus naują įrankį, turime imtis tam tikrų jo sureguliuavimo veiksmų. Po automobilio sukūrimo atsirado kelių eismo taisyklės. Su DI turime padaryti tą patį. Čianeapsieisime be specialistų, išmanančių DI subtilybes. Aukštosios mokyklos privalo į studijų procesą integruoti DI temas, praktines dirbtuves, mokyti studentus ne tik teisingai naudoti, bet ir kritiškai vertinti gaunamą informaciją. Ir apie tai turėtų būti kalbama ne tik su IT, bet ir kitų studijų programų studentais – būsimais verslininkais, teisininkais,

politikais“, – pasakoja G. Gruodė.

R.Vasiliauskienė pastebi, jog itin sparčiai augančią DI rinką valdžios institucijos siekia sureguliuoti taip, kad ja naudotis vartotojai galėtų saugiai, o jų asmens duomenys nebūtų išnaudojami nedoriems tikslams.

„Nors DI nacionaliniu mastu specifiškai ir nėra reguliuojamas, absoliutaus teisinio vakuumo – nėra. Per įvairius kitus teisės aktus, pavyzdžiui, BDAR, vartotojų apsaugos teisės aktus, intelektinės nuosavybės teisės įstatymus, produktų saugos direktyvas, Europos Sąjungos (ES) vartotojų interesai vis tiek yra saugomi“, – pasakoja ji.

Kovo 13 d. Europos Parlamentas priėmė Dirbtinio intelekto reglamentą, kuris, anot teisininkės, yra pirmasis bandymas pasaulyje teisiškai reguliuoti DI technologijas: „Šis reglamentas pilna apimtimi pradės veikti po 2 metų – 2026-aisiais, tačiau kai kurios jo nuostatos pradės veikti jau po 6 ir 12 mėnesių.“

„Naujajame ES reglamente DI technologijos yra reguliuojamos ne pagal sektorius, o pagal tai, kokią riziką jos gali sukelti. Viso numatyti 4 lygmenys: netoleruotinas, didelis, ribotas ir minimalus. Didžiausia rizika priskirta DI įrankiams, kurie realiu metu renka žmonių veido bei kitus biometrinius duomenis ir pagal juos segmentuoja visuomenę. Tokios priemonės draudžiamos ES. Už jų panaudojimą gali būti paskirta bauda siekianti iki 7 procentų nuo įmonės pasaulinių metinių pajamų. Mažiausią riziką turi generatyvinis DI, pavyzdžiui, „ChatGPT.“ Minimalios rizikos DI technologijos galės veikti be jokių apribojimų“, – teigia R. Vasiliauskienė.

Daugiau apie tai, kaip DI keis darbo rinką ir studijų procesą VIKO kviečia pasiklaudyti kovo 28-29 d. LITEXPO vyksiančioje parodoje „KARJERA & STUDIJOS Lietuvoje 2024“, kur savo seminarus skaitys ir kolegijos atstovai.

